

concert
info
ruimte-
sound-
tracks

de Doelen

Adriaan Hoek, orgel

woensdag 6 december 2023
Grote Zaal, 20:30

programma

wo 6 dec 23 | Grote Zaal, 20:30
concert zonder pauze

Interstellar / the Planets / Star Wars

Hans Zimmer (*1957)

Interstellar Suite

Stay
Cornfield Chase
Dust/Day One
No time for Caution

Gustav Holst (1874 – 1934)

The Planets

Mars
Uranus
Neptune *

John Williams (*1932)

Star Wars Suite

uitvoerenden

Adriaan Hoek [orgel](#)

* vierhandig met Lennart van der Ham [orgel](#)

toelichting

ruimte- soundtracks

Wie kent John Williams' soundtrack voor *Star Wars* niet? Ook de muziek van Hans Zimmer voor *Interstellar* is in korte tijd legendarisch geworden. De mooiste stukken uit deze soundtracks worden vanavond gespeeld door stadsorganist Adriaan Hoek, gecombineerd met klassieke muziek waar John Williams en Hans Zimmer veel van hun inspiratie vandaan haalden: *The Planets* van Gustav Holst.

De epische ruimte-soundtracks van *Interstellar* en *Star Wars* lenen zich perfect voor het Doelen-orgel. Alle stoppen moeten open, zodat het orgel klinkt als een heel orkest, inclusief trompetten, fluiten, contrabassen en violen. Het orgel speelt een speciale rol in de soundtrack van *Interstellar*, maar ook de muziek van Williams en Holst komen goed uit de verf op het instrument.

Interstellar

Wist je dat de verhaallijn voor de film *Interstellar* begonnen is met een compositie voor orgel en piano van Hans Zimmer? Op een dag schreef regisseur Christopher Nolan aan de componist een kort verhaal over een vader die zijn kind verlaat om een belangrijke taak te verrichten. Hij sloot af met twee korte zinnen: "I'll come back," "When?". Zimmer kreeg de opdracht van Nolan om in één dag een compositie bij dit verhaal te maken. Het resultaat was een vier minuten durende compositie voor orgel en piano over het

vaderschap. De emotionele kern van de ruimte-film *Interstellar* was met deze compositie geboren. Terwijl Nolan aan de slag ging met de uitwerking van zijn script, de opnames en de montage, borduurde Zimmer voort op deze eerste aanzet voor zijn soundtrack. Het orgel staat ook hierin zeer centraal. De fysieke uitstraling van het instrument deed Zimmer denken aan de verbranders in de motoren van een ruimteschip. Het 'aangeblazen' geluid van het orgel representeert voor de componist de inademing van zuurstof door de astronaut. Aan instrumentatie voor de soundtrack voegde Zimmer uiteindelijk 24 strijkers, 24 blazers, vier piano's en een koor toe, maar in de aftiteling komt de film terug bij zijn muzikale kern: het orgel. Het desolate gevoel en de grootsheid van het heelal wordt in deze muziek op prachtige wijze verklankt. In dit concert horen we de *Interstellar Suite*, bestaande uit de stukken 'Stay', 'Cornfield Chase', 'Dust/Day One' en 'No time for Caution'.

The Planets

Toen Gustav Holst begon met het schrijven van *The Planets* in 1914 was het reizen naar de ruimte slechts een droom. Alle 'kennis' over het heelal bestond uit verhalen, mythologieën en theorieën uit de astrologie. Al tijdens zijn studiejaren was Holst gefascineerd door andere werelden. In gesprek met zijn vriend en astroloog Clifford Bax opende zich een nieuw universum, die hem inspireerde tot het schrijven van zijn grootste orkestwerk tot dan toe. Het kostte Holst drie jaar om *The Planets* te voltooien. De première vond plaats in de Queen's Hall in

Londen op 29 september 1918. De compositie bleek een enorm succes. Ook vandaag de dag is de compositie uitvoerig terug te horen in de populaire cultuur. Componist John Williams vond voor de *Star Wars* soundtrack – waarvan we straks de Suite horen – veelvuldig inspiratie bij Holst. Vergelijk maar eens het ritme van *The Imperial March*, ook bekend als het 'Darth Vader-thema' uit *Star Wars: The Empire Strikes Back*, met de openingsmaten uit het eerste deel uit *The Planets* 'Mars, the Bringer of War'. Het krachtige ritme en de instrumentatie met indruk-

wekkende lijnen in de koperblazers zijn soortgelijk.

'Mars' is 'the bringer of war', de oorlogsgod uit de Romeinse mythologie en het openingsdeel van *The Planets*. Bij de première in september 1918 dacht het publiek dat dit deel de Eerste Wereldoorlog representeerde. Holst schreef dit deel echter voordat de oorlog uitbrak. Had hij een vooruitziende blik? Van alle delen heeft 'Mars' de meest vaste structuur volgens een symfonische sonatevorm. Typerend is het 5/4 ritme in het openingsthema en het 'drummende' ritme, waar John Williams dus zijn inspiratie uit haalde voor de muziek van *Star Wars*. Holst speelt het hele deel met de harmonie. In een traditionele sonatevorm vindt een harmonische climax, steeds een oplossing. Hier lijkt de muziek steeds naar een oplossing toe te werken, maar dit gebeurt uiteindelijk niet. Het resultaat is een gevoel van dreiging. Een onheilspellend begin van de ruimtereis.

Adriaan Hoek kiest er vanavond voor om zijn uitvoering van *The Planets* te eindigen met de delen 'Uranus' en 'Neptune'. Volgens de astrologie zijn mensen onder de invloed van Uranus excentriek, vreemd en irrationeel. Als een magiër, dacht Holst. Daarom heeft het deel de ondertitel 'the magician'. Uranus komt knallend binnen met een

openingsfortissimo op de noten G – Es – A – B, door diverse wetenschappers geïnterpreteerd als de muzikale spelling van de voornaam van Holst: GuStAv H. Na de opening volgt een speels thema, dat ergens doet denken aan *De tovenaarsleerling* van Paul Dukas (ook bekend van de 'Mickey-scene' uit Walt Disney's *Fantasia*). Halverwege het deel zet een spectaculair glissando in, waarna alles muisstil wordt en we het GuStAv H motief weer horen.

In 'Neptune, the mystic' is de muziek net zo mysterieus als de planeet. Bepaalde aspecten uit de eerdere delen komen terug, waaronder het 5/4 ritme uit 'Mars'. De opening zweeft tussen twee ongerelateerde toonsoorten: e mineur en gis mineur en het muzikale antwoord hierop ligt slechts een semitoon verwijderd, in a mineur. Voorafgaand aan de première wees een collega van Holst deze passage aan en zei 'I'm sure that will sound quite horrible', waarop Holst antwoordde 'Yes it will, but what are you to do when they come like that?'. Deze 'horrible' combinatie pakt echter zeer goed uit in dit deel. De vormeloze klanken blijven in canon steeds na elkaar klinken, waardoor het geluid eindeloos lijkt door te gaan, tot zij vervaagd en wegzweeft in de ruimte. Een magisch einde van een magistraal werk.

Star Wars

Hans Zimmer komt inmiddels meer dan in de buurt, maar de meest legendarische filmcomponist van de twintigste eeuw is toch wel John Williams. Zijn soundtracks worden wereldwijd herkend en in menig concertzaal regelmatig uitgevoerd. De muziek voor de *Star Wars* films behoren tot het beste dat gecomponeerd is voor de filmindustrie. De *Star Wars Suite* is een mooie 'samenvatting' van de beste stukken uit de filmsoundtracks.

Kenmerkend aan deze muziek is het gebruik van leidmotieven, de muzikale thema's behorend bij een bepaald personage of situatie in de films. We noemden hierboven al het kenmerkende 'Darth Vader-thema', maar denk ook aan het 'Main theme', de muziek waarmee alle *Star Wars* films starten terwijl het verhaal ingeleid wordt met een proloog dat door de ruimte zweeft. Een feest der herkenning ter afsluiting van deze ruimtereis. tekst: Fien Duijnmayr.

biografie

Adriaan Hoek

Adriaan Hoek studeerde orgel en kerkmuziek aan het Rotterdams Conservatorium waar hij in 2016 summa cum laude afstudeerde als Master of Music. Zijn docenten waren Ben van Oosten, Bas de Vroome, Aart Bergwerff en Hayo Boerema. Hij vervolgde zijn studie aan de Hochschule für Musik und Theater in Hamburg en aan de Hogeschool in Gent. Hier volgde hij lessen bij Wolfgang Zerer, Pieter van Dijk en Ignace Michiels.

Adriaan won acht eerste prijzen op internationale orgelconcoursen in Nederland, Duitsland, Oostenrijk, Italië en Amerika. Vanwege zijn prestaties op het Internationaal Schnitger Organ Competition te Alkmaar (2015) en de Grand Prix d'ECHO in Treviso (Italië 2018) mocht hij zich zowel in 2016 als 2018

'The Young ECHO Organist of the Year' noemen. In de afgelopen jaren concerteerde Adriaan in diverse prestigieuze series in binnen- en buitenland. Als kerkmusicus is hij sinds 2015 verbonden aan het Ikazia Ziekenhuis te Rotterdam en vanaf 2022 aan de Marekerk te Leiden. In 2022 werd hij benoemd tot stadsorganist van Rotterdam. In die functie is hij de vaste bespeler van het Standaardconcertorgel in de Burgerzaal van het Stadhuis (waar hij de concertserie 'Muziek in de Burgerzaal' programmeert) en het vier klaviers Flentrop orgel in de Doelen.

Adriaan speelt de hele breedte van het orgelrepertoire, van middeleeuwse tot 21e-eeuwse muziek en alles daar tussenin. Daarnaast combineert hij het orgel graag met andere musici.
www.adriaanhoek.nl

Adriaan Hoek © Vera Cornel

agenda tips

tips van onze programmeurs:

za 17 feb 24 | Willem Burger Hal, 20:15
Third Coast Percussion en Movement Art Is
Metamorphosis

wo 21 feb 24 | Grote Zaal, 20:00
le Sacre du printemps
verhandig op het Doelen-orgel

do 29 feb 24 | Jurriaanse Zaal, 20:15
DoelenEnsemble
De Hef: brug tussen generaties Rotterdamse componisten

ontdek het programma op dedoelen.nl

Stay in touch!
See you @dedoelen &
share your pictures #dedoelen

tickets & info:
www.dedoelen.nl
+31 10 217 17 17
Schouwburgplein 50, Rotterdam

de Doelen vrienden

genoten van dit concert?

word vriend van de Doelen en draag bij aan het realiseren van een bijzonder en innovatief programma!
Ga naar dedoelen.nl/vrienden voor meer informatie